Gmina miasto Chełmno pow. Chełmno

Województwo Pomorskie.

Sprawozdanie

stanu gospodarki miejskiej miasta Chełmna

za okres czasu

od 1 stycznia do 31 grudnia 1925 r.

Odbito czcionkami druk. „NADWIŚLANIN“ w Chełmnie.

I. Burmistrzowie, rozpoczynając z 1772 r.

A) Magistrat

I. Burmistrze od roku 1772.

1.	Haese	burmistrz	1772—1775 r.
2.	v. Wierzbicki	„	1790—1793 r.
3.	Raabe	„	1800—1807 r.
4.	v. Zalewski	„	1815—1817 r.
5.	Hełmhuber	„	1817—1837 r.
6.	Lauterbach	„	1837—1848 r.
7.	Gadegast	„	1848—1849 r.
8.	Fryderyk Hełmhuber	„	1849—1864 r.
9.	Castner	„	1864—1870 r.
10.	Grieben	„	1870—1880 r.
11.	Kalweit	„	1880—1886 r.
12.	Pagels	„	od 1. I. 1886 do 1. IV. 1892 r.
13.	Steinberg	„	„ 1. IV. 1892 „ 3. VII. 1892 r.
14.	Liebetanz Eugen	„	„ 7. IV. 1903 „ 1. II. 1920 r.
15.	Dr. Krefft Ottomar kom.	„	„ 22. I. 1920 „ 16. VIII. 1920 r.
16.	Jarczewski Tadeusz kom.	„	„ 16. VIII. 1920 „ 1. II. 1923 r.
17.	Zawacki Stanisław	„	„ 1. VIII. 1923, urzęduje.

II. Burmistrze od roku 1887.

1.	Fischbach	II. burmistrz	od 1. I. 1887 do 1. VII. 1898 r.
2.	Wickfeld	„	„ 1. III. 1899 „ 1. VIII. 1905 r.
3.	Komossa	„	„ 1. I. 1906 „ 1. III. 1908 r.
4.	Peters Otton	„	„ 16. VII. 1908 „ 1. II. 1920 r.
5.	Jarczewski Tadeusz	„	„ 22. I. 1920 „ 1. XII. 1920 r.
6.	Ebłowski Franciszek	„	„ 15. II. 1922, urzęduje.

Kamelarze od roku 1884.

1.	Fischbach II. burm. i	kamelarz	od 1. I. 1884 do 1. VII. 1898 r.
2.	Wickfeld „	„	„ 1. III. 1899 „ 1. VIII. 1905 r.
3.	Komossa „	„	„ 1. I. 1906 „ 1. III. 1908 r.
4.	Schenk radca miasta i	„	„ 16. VII. 1908 „ 1. IV. 1918 r.
5.	Einecke „	„	„ 1. IV. 1918 „ 1. II. 1920 r.
6.	Słodowy Władysław	„	„ 1. I. 1922, urzęduje.

Radcowie od roku 1887.

1.	Gregor	radca miasta	od 1. I. 1887 do 30. VIII. 1887 r.
2.	Buschik	„	„ „ „ 30. X. 1888 r.
3.	Steiner	„	„ „ „ 30. VIII. 1887 r.
4.	Hirschberg	„	„ „ „ 1. VII. 1903 r.
5.	Eitner	„	„ „ „ 28. VI. 1899 r.
6.	Peters Otton	„	„ „ „ 16. VII. 1908 r.
7.	Lehmann	„	„ „ „ 1. VII. 1891 r.
8.	Rost	„	„ 1. IX. 1887 „ 1. IV. 1895 r.
9.	Schultz Arthur	„	„ 1. IX. 1887 „ 30. VII. 1889 r.
10.	Herzberg Karól	„	„ 1. IX. 1888 „ 1. XII. 1902 r.
11.	Rottmann	„	„ 1. I. 1890 „ 30. III. 1890 r.
12.	Erdmann	„	„ 1. IV. 1891 „ 1. IX. 1892 r.
13.	Schulz Arthur	„	„ 1. II. 1892 „ 1. IV. 1911 r.
14.	Schmidt	„	„ 1. I. 1893 „ 25. III. 1900 r.
15.	Geiger Wolfgang	„	„ 30. VII. 1895 „ 1. II. 1920 r.
16.	Brien	„	„ 1. XII. 1899 „ 1. VI. 1902 r.
17.	Grzesiński	„	„ 1. I. 1901 „ 12. VIII. 1915 r.
18.	Meseck	„	„ 15. X. 1902 „ 1. II. 1920 r.
19.	Pardon	„	„ 1. XII. 1903 „ 1. IX. 1911 r.

20.	Alberty	radca miasta	od 10. V. 1906	do 1. II. 1920 r.	
21.	Blumental	„	„ 1. I. 1908	„ 1. II. 1920 r.	
22.	Dr. Malotke	„	„ 27. XI. 1911	„ 1. II. 1920 r.	
23.	Smolenske	„	„ 5. XI. 1915	„ 1. X. 1916 r.	
24.	Baumeister, bud. miejski	„	„ 1. IV. 1916	„ 1. II. 1920 r.	
25.	Schilling	„	„ 1. II. 1920	„ 5. II. 1922 r.	
26.	Batke Eduard	„	„ 1. II. 1920	„ 5. II. 1922 r.	
27.	Szarafiński Leonard	„	„ „	urzęduje	
28.	Winiarski Franciszek	„	„ „	„	
29.	Thoms Karól	„	„ „	„ 15. II. 1922 r.	
30.	Filarski Aleks	„	„ „	„ 15. II. 1922 r.	
31.	Szupryczyński Jan	„	„ „	„ 1. VII. 1921 r.	
32.	Dr. Bogusławski Witold	„	„ „	urzęduje	
33.	Witkowski Aleks	„	„ 1. XII. 1920	„	
34.	Dziedzic Jan	„	„ 1. II. 1921	„ 15. II. 1922 r.	
35.	Kasztelan Józef	„	„ 15. II. 1922	urzęduje	
36.	Klein Zygmunt	„	„ 15. II. 1922	„ 1. XII. 1922 r.	
37.	Wildenhein Ludwik	„	„ 1. IX. 1922	„ 15. IV. 1925 r.	
38.	Strehlau Anastazy	„	„ 1. VII. 1923	urzęduje	
39.	Nowicki Leon	„	„ 15. IV. 1925	„	

W roku sprawozdawczym byli kierownikami poszczególnych działów administracji miejskiej:

1 Burmistrz Zawacki — administracja ogólna
„ szkół powszechnych
„ szkoły dokształcającej
„ policji
„ i parków miejskich
„ budowlana
2. Kamelarz Słodowy „ majątku miejskiego
nadzór nad kasami miejskiemi
„ urzędem podatkowym
„ sprawami cechowemi
„ sprawami rachunkow.
3. Radca miasta Winiarski administracja ubogich
4. „ Strehlau „ gazowni
5. „ Nowicki „ elektryfikacji
6. „ Dr. Bogusławski „ wodociągów
„ kanalizacji
7. „ Szarafiński „ rzeźni
8. „ Kasztelan „ Miejsk. Kasy Oszcz.

Magistrat odbył w roku sprawozdawczym 55 posiedzeń, na których załatwił 1740 spraw.

Dzienniki registratur miejskich zakończyły rok sprawozdawczy następującemi liczbami:

1.	Dziennik	Magistratu;	rok 1925 —	4992	rok 1924	2215	więcej	1777
2.	„	Policji	„	10100	„	4973	„	5127
3.	„	Spraw inw. i rent	„	1015	„	498	„	517
4.	„	ubogich	„	2075	„	1318	„	757
5.	„	podatkowych	„	3508	„	1691	„	1817
6.	„	budowlany	„	2026	„	2817	mniej	791
7.	„	Urząd St. Cyw.	„	401	„	393	więcej	8
		razem	„	24117.	„	14905	wiecej	9212

B) Rada Miejska.

Rada Miejska składała się z 36 członków. Z rozpoczęciem roku sprawozdawczego należeli do Rady Miejskiej następujący panowie, których kadencja kończy się 31. grudnia 1925 r..

1. kupiec Osiński
2. „ Koszany
3. mistrz krawiecki Ryszkowski
4. „ szewski Szrubka
5. robotnik Roehle
6. kupiec Wawrzyniak
7. robotnik Wiliński
8. kupiec Rumler
9. mistrz krawiecki Matuszak
10. robotnik Kajewski
11. robotnik Topczewski
12. inwalida Kłosowski

13.	robotnik	Rosiński
14.	mistrz piekarski	Ciesiński
15.	kapitalista	Nowicki
16.	kupiec	Łaszewski
17.	profesor	Dziedzic
18.	mistrz rzeźnicki	Frąckowski
19.	kapitalista	Malczewski
20.	kupiec	Tomaszewski
21.	mistrz krawiecki	Gliniecki
22.	„ piekarski	Redygier
23.	„ bednarski	Binkowski
24.	kupiec	Lubański
25.	sekretarz sądowy	Ebel
26.	kapitalista	Rutkowski Fr.
27.	„	Odrowski
28.	„	Spandowski
29.	kupiec	Gołębiewski
30.	zegarmistrz	Majewski
31.	dentysta	Nikielewski
32.	robotnik	Efta
33.	kupiec	Muzioł
34.	rektor szkoły	Streński
35.	mistrz murarski	Rosiński
36.	inspektor szkoln.	Wyrembelski.

Przewodn. Rady Miejskiej został wybrany insp. szkoln. Wyrembelski, zastępcą kupiec Lubański, sekretarzem główny sekretarz miejski Szołtysik, zastępcą sekretarza, mistrz krawiecki Ryszkowski.

Rada Miejska odbyła w roku sprawozdawczym 13 posiedzeń i załatwiła 175 spraw. W roku 1924 odbyło 14 posiedzeń i załatwiono 226 spraw.

W ciągu roku zmarli względnie ustąpili następujący radni:

1.	kupiec	Osiński, wyprowadził się z Chełmna
2.	kapitalista	Nowicki, przeszedł jako radca do Mag.
3.	profesor	Dziedzic, wyprowadził się z Chełmna,
4.	kapitalista	Odrowski „
5.	kupiec	Tomaszewski zmarł.

Na miejsce powyżej wymienionych wstąpili:

1.	robotnik	Pasiński
2.	urzędn. Starostwa	Piechocki
3.	stroiciel fortepianów	Bienert
4.	mistrz stolarski	Demand
5.	„ bednarski	Idzikowski.

Z ramienia Rady Miejskiej urzędują następujące deputacje:

1.	Wydział finansowy,	składa się z	6	członków
2.	„ administr.	„	7	„
3.	Kuratorjum M. K. O.	„	6	„
4.	Dyrekcja Ubogich	„	4	„
5.	Deputacja Kamelarna	„	2	„
6.	Komisja sanitarna	„	6	„
7.	Deputacja Kwaterunkowa	„	6	„
8.	„ budowlana	„	9	„
9.	Komisja Elektryfikacyjna	„	6	„
10.	Dyrekcja gazowni i wodociąg.	„	8	„
11.	„ rzeźni	„	6	„
12.	Komisja kąpielowa	„	3	„
13.	Deputacja rzemieślnicza	„	3	„
14.	Miejscowa rada szkólna	„	10	„
15.	Deputacja szkoły dokształc.	„	9	„

C) Urzędnicy administracji miejskiej.

Dnia 30 czerwca 1925, został na własne życzenie zwolniony dyrektor rzeźni miejskiej lek. wet. Pałąk. Na stanowisko powyżej wymienione przyjęto z dniem 3 sierpnia 1925 lek. wet. Proebstinga.

Dnia 28 lutego 1925, został na własne życzenie zwolniony budowniczy miejski Bredefeldt. Na powyższe stanowisko przyjęto dnia 1 sierpnia 1925 budowniczego Byszewskiego. Dnia 1 listopada 1925 został asystent podatkowy Zastępowski zwolniony. Stanowisko to objął dnia 1 grudnia 1925 asyst. podatkowy Magolewski.

Dnia 1 października 1925 zwolnionio kancelistę Mazura. Dnia 1 grudnia 1924 zwolniono gazmistrza Kensika. Na powyższe stanowisko przyjęto dnia 1 kwietnia 1925 gazmistrza Szupryczyńskiego.

D) Różne sprawy.

W roku sprawozdawczym przedzierżawiono na przeciąg lat 8, to jest od 1 października 1925 do 30 września 1933 r. 496 parcel miejskich.

Przedzierżawiono kiosk nad ustępem miejskim w ul. Dworcowej p. Kocieniewskiemu za 51,— zł. miesięcznie.

Zakupiono następujące place budowlane:

a) przy rynku od p. Karwasza za sumę 7 610,55 zł.
b) „ od p. Pluty za sumę 4 000,— zł.
c) w ul. Biskupiej od p. Gracza za sumę 3 584,— zł.

Na kupionych placach przy rynku rozpoczęto budowę domu mieszkalnego. Na ten cel otrzymało miasto pożyczkę 75 000,— zł. jako pierwszą ratę od Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu. Do końca roku 1925 wybudowano dom w stanie surowym pod dach. Rozebrano starą wieżę wodną na rynku i usunięto w około stojące stare drzewa lipowe. Uzyskaną cegłę z rozebranej wieży zużyto do budowy domu przy rynku.

Zakupiono 30 nowych mundurów dla Straży pożarnej za sumę 2,500,— zł.

Wysypano żwirem chodnik w długości ul. Dworcowej. Kamelarja udzieliła Administracji Elektryfikacji drugą pożyczkę w sumie 30,000 zł. na budowę nowej sieci elektrycznej w mieście. Razem z udzieloną pożyczką Adm. Elektr. w roku 1924 w sumie 30,000,— zł. wynosi obciążenie tejże Administracji w Administracji Kamelarnej 60,000,— zł.

Dnia 15 października 1925 zatwierdziła Rada Miejska preliminarz budżetowy na rok 1926 na sumę w dochodzie i rozchodzie 956,495,— zł. Preliminarz budżetowy na sumę w dochodzie i rozchodzie 692,763,32 zł. a więc o 263,731,68 zł.

Kamelarja obsadziła nieużytki, jak następuje:

a) na Ostrowiu 1728 jesionów
561 klonów i
75 wiązów
b) na górach piaskowych w Nowe-Dobra 10 000 sadzonek sosnowych.

Założono nową promenadę za dworcem przy szosie do Grubna. Umocniono i wysypano żwirem chodnik przy murze miejskim pomiędzy ul. Kamionką a ul. Dworcową oraz założono nowy rynsztok przy powyżej wymienionym chodniku z kamienia i smoły.

Zakupiono 30 nowych ławek dla promenad miejskich. Wybudowano cieplarnię dla ogrodów miejskich.

II. Sprawy ludności i zdrowotności.

A) Urząd zgłoszeń.

Kierownikiem Urzędu Zgłoszeń był w roku sprawozdawczym Rusinek Ludwik.

1. W okresie przedwojennym wchodziły w zakres działalności Urzędu Zgłoszeń następujące prace:

a) za i odmeldowanie
b) sporządzenie list dla straży pożarnej, przymusowej
c) „ „ szkolnych
d) „ „ do szczepienia przeciw ospie,
e) zamiana kart inwalidowych
f) wydawanie książek roboczych
g) prowadzenie rejestru karnego
h) wydawanie kart rowerowych i
i) sporządzanie listy poborowej.

2. Zreorganizowana działalność Urzędu Zgłoszeń w roku sprawozdawczym przedstawia się następująco:

a) za i wymeldowanie obywateli polskich
b) „ obcokrajowców
c) „ optantów
d) „ azylantów
e) wydawanie kart inwalidowych
f) „ książek roboczych
g) „ świadectw moralności
h) „ wykazów osobistych i duplikatów
i) „ poświadczeń pobytu
j) „ kart rowerowych
k) sporządzenia list dla straży pożarnej przymusowej
l) „ do szczepienia przeciw ospie
m) „ szkolnych
n) „ chłopców i dziewcząt dla szkoły dokszał.

o) prowadzenie rejestru karnego
p) „ listy opłat kancelaryjnych
r) „ listy rezerwistów
s) „ listy poborowych.

Wyszczególnienie działalności w roku sprawozdawczym.

1.	Wydano poświadczeń wymeldowania	1163
2.	„ kart inwalidowych (nowych)	319
3.	„ kart inwalidowych (zamieniono)	1011
4.	„ kart inwalidowych (dla urzędn. prywat.	42
5.	„ książek roboczych dla terminat.	32
6.	„ świadectw moralności	242
7.	„ wyciągów z ksiąg ludności	112
8.	„ wykazów osobistych	244
9.	„ „ (dupl.)	208
10.	„ „ (przedłużono)	367
11.	„ kart rowerowych	164
12.	„ poświadczono rentobiorcom i emerytom 6456 kwitów	
13.	„ bieżących spraw korespondencyjnych załatwiono 1232.	

Budynki w mieście.

a) ilość budynków dnia 31. XII. 25	= 688	w roku 1924	= 688
b) „ mieszkań	„	= 2560	„	= 2557
c) „ hoteli itd.	„	= 3	„	= 3

Stan ludności w dniu 31. XII. 1925.

Ilość dusz:	a) mężczyzn	3049
	b) kobiet	4174
	c) chłopców do lat 7	959
	d) dziewcząt do lat 7	907
	e) chłopców od 7 do 14 lat	720
	f) dziewcząt od 7 do 14 lat	762
	razem:	10.571
Ilość dusz według narodow.:	a) polskiej	9.912
	b) niemieckiej	639
	c) rosyjskiej	10
	d) innej	10
	razem:	10.571
Ilość dusz według wyznań:	a) rzymsko kat.	9952
	b) ewangielików	576
	c) prawosławnych	21
	d) mojżeszowych	14
	e) innych	8
	razem:	10.571

B) Urząd Stanu Cywilnego.

Urząd Stanu Cywilnego w Chełmnie.

Sprawozdanie z roku		1924	1925
a) Statystyka urodzeń			
Ogólna liczba zgłoszonych urodzeń		358	416
Urodziło się	chłopców	148	229
	dziewcząt	198	178
	dzieci nieżywych	12	9

Według wyznania rodziców, urodziło się dzieci

z rodziców wyzn. rz. katolickiego	267	393
„ ewangielickiego	90	20
„ mojżeszowego	—	1
„ mahometańsk.	1	—
„ prawosławnego	—	2
Dzieci nieślubnych zgłoszono	44	58
z tego chłopców		30
dziewcząt		26
martworodków		2
Matki dzieci nieśl. były wyzn. katolickiego	39	52
„ ewangielickiego	5	4
„ prawosławnego	—	2
Liczba porodzonych bliźniąt	2	8
w tym chłopców	—	5
dziewcząt	—	3

b) Statystyka zawartych małżeństw.

Ogólna liczba zaw. małżeństw:	82	78
Według wyznania: katolickich	79	69
ewangelickich	3	4
mieszanych		5
Zmieszanych było: Mąż kat., żona ewang.		1
żona katol., mąż ewang.		1
mąż prawosł. żona katol.		3

c) Statystyka zgonów:

Ogólna liczba zgłoszonych wypadków śmierci	324	273
zmarło — katolików	294	241
„ ewangelików	29	30
„ żydów	1	1
„ prawozławnych	—	1
dzieci poniżej 1 roku życia zmarło	97	84
„ od 1 do 6 „ „ „		18
„ od 6 „ 14 „ „ „		2
osób od 14 „ 20 „ „ „		15
„ od 20 „ 30 „ „ „		26
„ od 30 „ 40 „ „ „		12
„ od 40 „ 50 „ „ „		14
„ od 50 „ 60 „ „ „		21
„ powyżej 60 roku życia		81
Zmarło ogółem osób płci męskiej		142
„ „ „ „ żeńskiej		131

Dziennik Urzędu Stanu Cywilnego zakończył się liczbą 401, w roku 1924 liczbą 393.

Urzędnicy Stanu Cywilnego w roku 1925 byli:

Stanisław Zawacki, burmistrz
Paweł Szołtysik n. sekr. m. I. zastępca
Jan Mazur kancelista II. zastępca (do 1. XI. 25)
Władysław Słodowy kamelarz III. zastępca
Franciszek Flizikowski sekr. mag. IV.

Obcokrajowcy.

a) obcokrajowców zamieszkiwało dnia 31. XII. 25 6
b) asylantów 18
c) optantów 10

W roku sprawozdawczym odbyły się wybory do Rady Miejskiej. Sporządzono listy wyborcze, dzieląc miasto na 10 obwodów wyborczych.

a) wyborców było 5277
b) wyborców głosowało 3711
c) oddano więc 75% głosów.

W liczbie ludności miasta nie jest wliczony garnizon Chełmna.

Zdrowotność.

Zdrowotność ludności w Chełmnie była w roku sprawozdawczym zadawalniająca. Epidemji nie było. Woda z wodociągów miejskich była dobra.

Na zakaźne choroby zachorowało:

a) na błonicę	5 osób	w roku 1924	4 osoby
b) na płonicę	3 „	„ „	7 „
c) na dur brzuszny	1 „	„ „	11 „
d) na zakażenie połog.	3 „	„ „	1 „
e) na jaglicę	8 „	„ „	— „
f) na gruźlicę	4 „	„ „	3 „
z tego zmarło	6 „	„ „	11 „

Desinfektorem miejskim jest Władysław Płoszyński.

C) Administracja Policji.

Zarząd Policji prowadził w roku sprawozdawczym burmistrz Stanisław Zawacki. Biurem policyjnem kieruje sekr. policyjny Leonard Luther.

Działalność biura.

1. Załatwiono bieżących spraw			8451
2. Wydano świadectw ubóstwa	387	w roku 1924	168
3. Mandatów karnych wydano	2199	„	2036
a) z tych umorzono	414	„	325
b) z tych zniżono	93	„	76
c) z tych wykonano areszt	152	„	223
4. Różnych poświadczeń policyjnych uskuteczn.			646
5. kart rybackich wydano			11
6. Zezwol. na nabycie trucizny wydano			28
7. Zezwol. na noszenie broni wydano			65
8. Zezwol. na wyśl. filmów wydano			270
9. Koncesji budowlanych wydano	28	w roku 1924	33
a) w tym na budowy nowe	8	„	2
b) w tym przebudowy	16	„	8
c) w tym dobudowy	4	„	23
10. Zezwoleń na urządz. zabaw publicznych wydano	73	„	69
11. Wniosków na przyjazd do Polski wysłano			241
12. Świadectw na pochodz. bydła wysłano			178
13. Pod dozorem obycz. pol. było niewiast 8 w roku 24			14
14. Na zakaźną chorobę, na koszt miasta leczyło się prostytutek			12
15. Rewizji sklepów artykułów spożywczych, restauracji hoteli, zakł. rzeźnickich, piekarskich, fryzjerskich pod wzgl. sanitarnym przeprowadzono 12 w roku 24			13
16. Wydano zarządzeń policyjnych w celu usunięcia braków stwierdzonych podczas przeglądów pod 15			86
17. Innych zarządzeń policyjnych wydano			43

III. Administracja kasowa, kamelarna i podatkowa.

Kasa Kamelarna

Zamknięcie rachunku rocznego za rok rachunkowy 1925 wykazało następujące sumy końcowe:

Rozdział	OZNACZENIE	Rachunkowo				Budżetowo			
		Dochód 1925		Rozchód 1925		Dochód		Rozchód	
		zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.
A.	Majątek Główny	106.037	18	31.740	26	78.097	04	14.205	09
B.	„ kapitałów	37.496	97	33.855	10	5.181	24	100	—
C.	Adm. długów	3.637	66	19 972	30	2.369	02	30.100	—
D.	Podatki komunalne	207 589	50	35.528	53	138.586	97	27.845	82
E.	Adm. policji	8 130	51	40.773	81	2.500	—	22.217	11
F.	Ogólne adm.	11.250	37	117.905	38	5.740	71	94.577	37
G.	Zakłady gminne	97.979	72	164.748	74	88.206	57	134.125	39
H.	Nadzwyczajne	11.116	37	2 867	93	5.388	60	2.899	01
I.	Adm. parków	24.688	58	24.688	58	11.200	—	11.200	—
K.	„ budowl.	32.186	34	32 186	34	25.855	—	25.855	—
L.	„ ubogich	60.993	87	60.993	87	73.560	—	73.560	—
M.	„ szkół	33.711	97	33.711	97	28.562	—	28.562	—
N.	„ gazowni	207.695	53	207.695	53	164.173	20	164.173	20
O.	„ wodociągów	51.122	23	54.803	25	49 730	—	49.730	—
P.	„ rzeźni	39.123	16	42.383	58	25.990	—	25.990	—
R.	„ kanalizacji	20.446	12	20.446	12	21.495	—	21.495	—
S.	„ elektryfikacji	120.889	—	132.491	29	—	—	—	—

Długi gminy miasta Chełmna.

1 W Powiatowej Kasie Oszczędności w Chełmnie pożyczono w roku 1891 sumę 95.800 mk. po $2\,^2/_3$ i $1\,^1/_2\,\%$ amortyzacji razem $5\,^1/_6\,\%$ Dnia 1 stycznia 1925 r. wynosił dług ten 2.962,65 zł. Dnia 31 grudnia 1925 r. wynosił dług ten 1.467,75 zł. Umorzenie długu nastąpi 31 grudnia 1926 r.

2. W Powiatowej Kasie Oszczędności w Chełmnie pożyczono w roku 1909 sumę 100 000 mk. po $4\,^1/_2\,\%$ i $3\,^1/_2\,\%$ amortyzacji.
Dnia 1 stycznia 1925 r. wynosił dług ten sumę 7.197,17 zł.
Dnia 31 grudnia 1925 r. natomiast 5.741,56 zł. Dług umarza się 31 grudnia 1929 r.

3. W Powiatowej Kasie Oszczędności pożyczono w roku 1893 sumę 175.000 mk. po $3\,^2/_3$ i $1\,^1/_2\,\%$ amortyzacji, razem $5\,^1/_6\,\%$. Dnia 1 stycznia 1925 wynosił dług ten 7,113,95 zł Dnia 31 grudnia 1925 natomiast 5.319,22 zł. Dług umarza się 31 grudnia 1928 r.

4. W Deutsche Hypothekenbank A. G. w Berlinie pożyczono dnia 1 stycznia 1925 r. sumę 320.000 mk, po 4 % i 4 % amortyzacji = razem 8 % na spłacenie długu w Kasie Powiatowej w Rumelsburg i w Kasie Miejskiej w Frankenstein. Dług ten przejął Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu. Dnia 1 stycznia 1925 wynosił dług ten 44.944,50 zł. Dnia 31 grudnia 1925 natomiast 43,119,62 zł. Dług umarza się w roku 1943.

5. W Provincialhilfskasie w Kwidzinie pożyczono w roku 1913 sumę 2.350,993,26 mk. po $4\,^1/_4\,\%$ i $^3/_4\,\%$ amortyzacji = razem 5 % na budowę koszar piechoty. Dług ten przejął Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu, Dnia 1 stycznia 1925 wynosił dług sumę 356,035,15 zł. Dnia 31 grudnia 1925 wynosił dług sumę 349,853,55 zł.

6. W Województwie Pomorskiem w Toruniu pożyczono w roku 1922 sumę 2.000.000 mk. Pożyczka jest bezprocentowa. Dług umarza się przez składanie 133,34 zł. rocznie na książeczkę oszczędności do Miejskiej Kasy Oszczędności. Ostatnia rata płatna jest w roku 1926.

7. Dług dla „Preussischen Staats-Ansiedelungskommision“ w Poznaniu, teraz Okręgowy Urząd Ziemski w Grudziądzu w sumie 57,975 mk., jako reszta ceny kupna placu pod budowę koszar Konnych Strzelców po $3\,^1/_2\,\%$ i $^1/_2\,\%$ amortyzacji. Na razie zwaloryzowana kwota wynosi 10.605,18 zł. Dług ten jest hipotecznie zapisany na realności miejskiej — Rybaki przedmieście, tom III. karta 72.

8. Cena reszty kupna placu budowlanego przy Placu Wolności, kupionego od Fryderyka Szulca w roku 1913 w sumie 34.000 mk, Zwaloryzowana wynosi 7.977.03 zł. Teraźniejszą wierzycielką jest Joanna Januszewska z Chełmna. Oprocentowanie po 5 %.

9. W Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu pożyczono w roku 1925 sumę 75.000 zł. po 6 % i 2 % amortyzacji — razem 8 proc. na budowę domu mieszkalnego przy rynku. Pożyczka umarza się w roku 1950.
10. Dług hipoteczny na kupionym placu budowlanym od p. Karwasza przy rynku w roku 1925. w sumie 30.000 mk. po 4 ½ odsetek. Zwaloryzowana suma wynosi 5.355,55 zł. kwota powyższa jest hipotecznie zapisana na realności miejskiej Chełmno karta Nr. 38.
11. Dług hipoteczny na kupionym placu budowlanym od p. Gracza w ul. Biskupiej w roku 1925 w sumie 2.250 mk. po 5 proc. odsetek. Zwaloryzowana suma wynosi 416,70 zł. Kwota powyższa jest hipotecznie zapisana dla Powiat. Kasy Oszczędności w Chełmnie na realności miejskiej Chełmno karta 304.

Zestawienie

Dnia 31 grudnia 1925 wynosił dług miasta Chełmna

ad. 1.	1.467,75	zł.
2.	5.741,56	„
3.	5.319,22	„
4.	43.119,62	„
5.	349.853,55	„
6.	133,34	„
7.	10.605,18	„
8.	7.977,03	„
9.	75.000,—	„
10.	5.355,55	„
11.	416,70	„
razem:	504.989,50	zł.

Długi te ciążą w częściach na adm. kamelarnej, szkolnej, gazowni i wodociągów.

Gmina miasta Chełmna jest właścicielką 1.243.24,52 ha ziemi, oraz 580 morgów wody, ulic, dróg i parków. Z tego jest przedzierżawionych w małych parcelach od ½ do 20 morgowych, ogółem 4099,91 morgów.

Majątek kapitałowy.

a) Kapitał główny złożony w hipotekach	102.412,04	zł.
b) Kapitał pożyczony Adm. Eelektryf.	60.000,—	„
c) Kapitał pożyczony Adm. Kanalizacji	14.000,—	„
d) 30 Akcji Banku Polskiego — wartość pom.	3.000,—	„
e) Pożyczka w Komun. Kasie Powiatowej na cele elektryfikacji	1.179,64	„
f) Na książeczce oszczędności Nr. 478	4.559,32	„
razem:	185.151,00	zł.

Kapitał majątkowy w roku 1924 został wykazany sumą 140.421,29 zł. Z powyższego wynika, iż Administracja Kamelarna wygospodarzyła na dobro majątku miejskiego w roku 1925 44.729,71 zł.

Miejska Kasa Oszczędności.

Administracja M.K.O. wykazuje następujące dane za rok 1925.
Książeczek oszczędności było w obiegu

460	na kwotę do 500 zł. w roku 1924	418,—
25	„ „ od 500 zł. do 1000 zł. „	42,—
13	„ „ od 1000 „ do 5000 „ „	15,—
1	„ „ od 5000 „ do 10000 „ „	1,—
499	razem:	476

Nowo wydano 26 książek na sumę 15.386,01 w roku 1924 9 książek na 15.989,57 zł.
zwrócono 5 „ w roku 1924 8.164,97 1 książkę na 1.049,11 zł.
Suma wkładek w roku sprawozdawczym wynosi 90.153,95 zł.
Rok 1924 wykazał 103.477,38 zł.

Podatki komunalne.

Preliminowane podatki za rok 1914.

1.	Podatek od piwa	5.000,—	mk.
2.	„ „ psów	1.500,	„
3.	„ „ zabaw	1.800,—	„
4.	„ „ sprzedaży nieruchom.	6.000,—	„
5.	„ „ przyrostu wartości	500,—	„
6.	„ „ obrotowy	2.240,—	„
7.	„ „ procederowy	20.500,—	„

8. Podatek od gruntowy		2.371,85 mk.
9. „ „ budynkowy		58.220,— „
10. „ „ dochodowy		136.620,— „
11. „ „ osób wojskowych		500,— „
	razem:	212.251,85 mk.
Do Powiatowej Kasy Komunalnej odstaw.		94.071,76 mk.
Pozostało dla miasta Chełmna	razem:	118.180,09 mk.

Preliminowane podatki za rok 1925.

1. Podatek od psów		3.900,— zł.
2. „ „ zabaw		3.949,87 „
3. „ „ sprzedaż nieruch.		5.990,21 „
4. „ „ automobile		1.196,97 „
5. „ „ lokali i zbytku mieszk.		12.000,— „
6. „ „ przemysł. obrotowy		34.386,32 „
7. „ „ mieszk. w hotelach		866,29 „
8. „ „ zaprot. weksli		278,83 „
9. „ „ spadk. i darow zn		6.000,— „
10. „ „ spożycia, zużycia wzgl. produkcji		13.200,— „
11. Dodatek do świad. przemysł.		4.000,— „
12. „ od patentów akcyzowych		1.523,66 „
13. Podatek dochodowy		47.386,32 „
14. „ gruntowy		3.908,50 „
	Razem:	138.586,97 zł.
Do Starostwa Krajowego w Toruniu		20.906,— zł.
Do Starostwa w Chełmnie		781,70 „
		21.687,70 zł.
Pozostaje dla miasta Chełmna		116.899,27 zł.

Suma preliminowanych podatków gminnych za rok 1925 wynosiła		138.586,97 zł.
wpłynęło więcej	31.002,53 zł.	
ubyło	3.447,36 „	
zalega	11.041,69 „	
	45.491,58 zł.	= 45.491,58 zł.
Więc do pobrania rzeczywiście		184.078,55 zł.
Z tego pobrano		169.589,50 „
		14.489,05 zł.
odchodzi ubytek		3.447,36 „
Pozostaje do pobrania w roku 1926		11.041,69 zł.

Sprawy kościelne i patronackie.

W roku sprawozdawczym pokryto nową dachówką kościół parafjalny w Chełmnie w 1/3 całego dachu za sumę 7.176,— zł. Dalsze dwie trzecie dachu zostaną w latach 1926 i 1927 pokryte.

Zestawienie majątku gminy miasta Chełmna według stanu z dnia 31 grudnia 1925 r.

Kapitał majątkowy.

A.	1.	Kapitał majątkowy	=	185.151,— zł.
	2.	Rezerwowy fundusz Adm. Gazowni Książ. Osz. 45		1.141,87 „
	3.	„ „ „ Wodociąg. „ „ 7 i 254		4.406,55 „
	4.	„ „ „ Rzeźni „ „ 163		769,28 „
	5.	Fundusz na świadczenia gminne, Kś. Oszcz. Nr 212	=	100,14 „
	6.	Fundusz na ulepszenie gruntów „ „ „ 447	=	41,83 „
	7.	Fundusz na zaleśnienie Ostrowia „ „ „ 56	=	540,17 „
	8.	Fundusz na reparację kościoła w Chełmnie „ 214	=	393,14 „
	9.	„ „ „ „ w Szynychu „ 217	=	78,30 „
	10.	„ na zakupienie przyrządu alarmowego dla Straży Pożarnej Książ. Osz. 159	=	439,94 „
	11.	Fundusz emeryt. urzędników miejs. Książ. Osz. 503	=	962,41 „
		Suma A		193.924,64 zł.

Majątek w budynkach i ziemi.

B.	1. Budynki i zabudowane place z inwentarzem	3950,000,—	zł.
	2. Ziemia	1.049.875,50	„
	3. Kępy	197.025,--	„
	4. Pastwiska łąki	194.700	„
	5. Uprawnienia prawne	63.375,—	„
	6. Place, parki i ulice	321.000,—	„
	Suma B.	5.775.975,50	„

Legaty.

C.	1. Chappiusa	341,—	zł.
	2. Abrahama	193,59	„
	3. Ks. Więckiewicza	116,18	„
	4. Worgitzki	555,60	„
	5. Freytaga	1.852,—	„
	6. Lazarusa	40,94	„
	Suma C.	3.099,31	zł.
	„ B.	5.775.975,50	„
	„ A.	193.924,64	„
	Razem majątek miasta	5.972.999,45	zł.

Zestawienie.

Majątek gminy miasta Chełmna wynosi	5.972.999,45	zł.
Dług gminy miasta Chełmna wynosi	504.989,50	„
Czysty majątek miasta Chełmna wynosi	5.468·009,95	zł.

IV. Administracja Ubogich.

Dyrekcji Ubogich miasta Chełmna.

Dyrekcja Ubogich odbyła w roku sprawozdawczym 13 posiedzeń pod przewodnictwem decernenta, radcy miejskiego p. Winiarskiego, na posiedzeniach tych załatwiono ogółem 332 spraw.

Do Dyrekcji Ubogich należeli następujący Panowie:

1. Radca miejski, Franciszek Winiarski (kupiec) jako decernent i przewodniczący
2. Radca miejski, Franciszek Ebłowski (kontroler banku) jako zastępca
3. Tomasz Kaczyński (kupiec) jako przełożony I. obwodu ubogich
4. Maks. Lewandowski (kupiec) „ „ II. „ „
5. Czesław Stefański (kupiec) „ „ III. „ „
6. Wincenty Bienert (organmistrz) „ „ IV. „ „
7. Jan Radziński (dozorca forteczny) „ „ V. „ „
8. Stanisław Rediger mistrz piekarski) „ „ VI. „ „
9. Alojzy Majewski (zegarmistrz) „ „ VII. „ „
10. Augustyn Spandowski (m. malarski) „ „ VIII. „ „
11. Józef Szatkowski (kupiec) „ „ IX. „ „
12. Augustyn Gliniecki (m. krawiecki) „ „ X „ „
13. Marjan Malczewski (redaktor) „ „ XI. „ „

Miasto Chełmno podzielone było na następujące obwody ubogich:

Obwód I. ulica Rycerska
„ II. Rynek, ul. 22 Stycznia i ul. Hallera
„ III. ul. Dominikańska, Stare i Nowe Planty
„ IV. ul. Biskupia, Rybacka, Franciszkańska i Klasztorna
„ V. ul. Kilińskiego i Dom Ubogich
„ VI. ul. Grudziądzka, Poprzeczna i Kamionka
„ VII. ul Wodna, Rynkowa i Kościelna
„ VIII. ul. Św. Ducha, Wałowa, Szkolna, Toruńska i Toruńskie-przedmieście
„ IX. ul. Młyńska, Polna, Górna i Nad Groblą
„ X. ul. Zielona, Leśna, Ogrodowa i Rybaki
„ XI. ul. Dworcowa, Pl. Wolności, Rolna, Świętojerska i Wybudowanie

Jako koszta opieki społecznej wypłacono w ciągu roku 1925:

a) lekarzom ubogich P. Dr. Wasielewskiemu i p. Dr. Kleszczyńskiej	1.831,60	zł.
b) S. Rozalji, miejsk. pielęgn. sierot	360,—	zł.
c) Bieżące miesięczne wsparcia ubogich	8.625,60	zł.
d) Wsparcia pielęgnacyjne dla dzieci i sierot	1.065,—	zł.

e)	Jednorazowe doraźne zapomogi	305,80 zł.
f)	Koszta kuracyjne w szpitalach	13.876,73 zł.
g)	Koszta utrzymania starców i babek w klasztorze	9.330,— zł.
h)	„ „ sierot w zakładach miejscowych	7.660,25 zł.
i)	„ „ umysłowo chorych w Świeciu	2.077,67 zł.
j)	„ „ głuchoniemych w Wejherowie	3.00,07 zł.
k)	za lekarstwo i inne środki lecznicze	2.067,57 zł.
l)	koszta przyodziania dla ubogich	360,— zł.
m)	„ pogrzebowe	696,— zł.
n)	pomoc dla niezamożnych położnic	513,— zł.
o)	koszta wychowania zapobiegawczego	880,— zł.
p)	na opał dla ubogich	2.112,13 zł.
r)	na Kuchnię Ludową	7.306,42 zł.
s)	na poradnię dla gruźliczo chorych	840,— zł.

Oprócz wsparć w gotówce jeszcze w miesiącach zimowych ubogim 573 ctr. węgla i 32 mtr.³ drzewa opałowego.

Na opiece społecznej było w dniu 31 grudnia 1925 r.

	Miejscowych ubogich	Krajowych i pozamiejscowych ubogich
Ogółem 496 osób i to:	378	118
a mianowicie:		
a) chorych w klasztorze (dorosłych)	5	8
„ „ (dzieci)	1	2
„ w lecznicy powiat. (dorosłych)	3	2
b) na utrzymanie w klasztorze		
starców i babek	29	6
dzieci (w żłóbku)	17	36
„ (w Ewang. Domu Sierot)	4	4
c) pobierających wsparcie ubogich	182	50
„ „ pielęgnacyjne	30	10
„ „ t. z. piątkowe (tygodniowo po 1,— zł.)	107	—

Oprócz tego utrzymywano w zakładach pozamiejscowych:

ubogich miejskich	8
umysłowo chorych w Świeciu	13
głuchoniemych w Wejherowie	1

Koszta leczenia chorych w szpitalu klasztornym i w lecznicy powiatowej wynosiły dziennie 2,50 zł za 1 osobę dorosłą, 1,75 zł za dziecko do lat 14.

Koszta utrzymania dzieci i sierot w sierocińcu klasztornym i Ewangl. Domu Sierot wynosiły:
od 1. I. do 31. X. 1925 1,— zł. dziennie od osoby
od 1. XI. do 31. XII. 1925 1,50 zł. dziennie od osoby

Koszta utrzymania umysłowo chorych i głuchoniemych 1,50 zł. dziennie, z czego ponosił Wydział Powiatowy ²/₃ t. j. 1,— zł.

W Miejskim Domu dla Ubogich udzielono przytułku 43 osobom płci męskiej i 51 osobom płci żeńskiej (według stanu z dnia 31 grudnia 1925 r.)

Lekarzami ubogich byli p Dr. Franciszek Wasielewski i Dr. Putkamer-Kleszczyńska. Z wielkiem zainteresowaniem oddawali się służbie Dyrekcji Ubogich również: Siostra Rozalja z Zakładu Sióstr Miłosierdzia oraz panie Stachowska i Wedelowa.

Kuchnia Ludowa.

Kuchnia Ludowa w roku sprawozdawczym była czynna od 1 stycznia do 31 maja i od 1 do 31 grudnia.

Codziennie oprócz niedzieli i świąt wydawano obiady bezpłatne.

Razem rozdzielono:

w styczniu	10575	porcyj
w lutym	10774	„
w marcu	11958	„
w kwietniu	9452	„
w maju	4276	„
w grudniu	12412	„
ogółem	59447	porcyj

Koszta jednej porcji obiadu wynosi przeciętnie 12,5 groszy.

V. Administracja szkół.

A) Szkoła chłopców.

Rok szkolny 1925|26 rozpoczął się dnia 1 września 1925 r.

Zapisanych było 468 chłopców w roku 1924|25 534 chłopców

w tym a) katolickich	436	chłopców	w roku 1924|25	480	chłopców
b) ewangl.	32	„	„ „	53	„
c) żydowskich	—	„	„ „	1	„

Nauki udzielano w 13 klasach przez 7 nauczycieli i 6 nauczycielek.
W roku 1924|25 w 12 klasach przez 7 nauczycieli i 6 nauczycielek.

Badanie lekarskie w roku szkolnym w r. 1924|25 się nie odbyło.

B) Szkoła dziewcząt.

Rok szkolny 1925|26 rozpoczął się dnia 1 września 1925 r.

Zapisanych było 489 dziewcząt w roku 1924|25 529 dziewcząt.

w tym a) katolickich	453	dziewcząt	w roku 1924|25	490	dziewcząt
b) ewangl.	36	„	„ „	39	„

Nauki udzielano w 13 klasach przez 4 nauczycieli i 9 nauczycielek.
W roku 1924|25 w 13 klasach przez 4 nauczycieli i 9 nauczycielek.
W roku szkolnym 1925|26 cierpiało około 25 procent dzieci szkolnych w przeciągu 2-ch miesięcy na jaglicę.

C) III. Szkoła (w starem liceum).

Rok szkolny 1925|26 rozpoczął się dnia 1 września 1925 r.

Zapisanych było 169 chłopców w roku 1924|25 172 chłopców
149 dziewcząt „ „ 169 dziewcząt

w tym a) katolickich	196	chłopców	w roku 1924|25	172	chłopców
b) ewangl.	3	dziewcząt	„ „	2	dziewcząt

Nauki udzielono w 10 klasach, przez 5 nauczycieli i 6 nauczycielek.
W roku 1924|25 w 9 klasach, przez 3 nauczycieli i 6 nauczycielek.
W roku szkólnym 1925|26 cierpiało około 30 % dzieci szkolnych na jaglicę, która w międzyczasie wygasła.

D) Szkoła dokształcająca.

Rok szkolny 1925|26 rozpoczął się 1 października 1925 r Do szkoły chlopców uczęszczało 340 chłopców, w roku 1924|25 319 chłopców. Naukę udzielano w 11 klasach przez 12 nauczycieli. Do szkoły dziewcząt uczęszczało 94 dziewcząt, w roku 1924 89 dziewcząt. Naukę udzielano w 3 klasach przez 1 nauczyciela i 3 nauczycielki.

E) Nauka robót ręcznych.

Kierownikiem warsztatów szkolnych dla 3 szkół powszechnych w Chełmnie jest od dnia 15 października 1925 r. nauczyciel robót ręcznych pan Józef Paetzold. Naukę robót ręcznych popierają chłopcy od kl. 3 do 7 włącznie. Dla celów naukowych zakupił Magistrat w roku sprawozdawczym 4 warsztaty stolarskie.

Przedmiotami nauki są:

1. roboty z papieru, kartonu, tektury i introligatorskie,
2. roboty nożykowe z drzewa i patyków,
3. początki koszykarstwa.

Pozatem kieruje p. Paetzold nauką rysunków we wszystkich szkołach powszechnych w Chełmnie.

VI. Sprawozdanie gazowni m. za rok 1925.

Zestawienie porównawcze.

Gaz zużyty do oświetlenia ulic	23.434 m³
„ „ przez publiczne budynki	85.216 „
„ „ „ konsumentów prywatnych	211.363 „
„ „ „ urzędy miejskie	7.844 „
„ „ „ wodociągi miejskie	75.903 „
„ „ „ odmętownię	1.536 „
Własne spotrzebowanie	25.020 „
Strata gazu	87.505 „
Ogólne zużycie gazu	517,821 „

Strata gazu w stosunku do oddania	16,89 %
Produkcja gazu węglowego w roku 1925	518,141 m³
Węgla wygazowano	1.782.929 kg.
Koksu uzyskano	1.201.498 „

zużycie koksu:

Koksu zużyto na podpał retort i generatorów	549.533 kg.
„ „ „ „ do kotła parow.	103.047 „
„ „ do warsztatu	4.635 „
„ „ do biura i mieszkania	1.899 „
Sprzedano koksu	542.384 „
Zapas koksu na 1. I. 1926 r.	35.000 „
Razem	1.201.498 kg.

Smoły uzyskano	84.386 kg.

Sprzedano smoły	76,317,5 „
Zużycie własne	682,5 „
Zapas na 1. I. 1926 r.	7.386 „
Razem	84.386 „

Na 100 kg. wygazowanego węgla uzyskano:

a) gazu	28,9 m³
b) koksu	67.38 kg.
c) smoły	4,73 kg.

Największe zużycie gazu było dnia 7. I. i wynosiło czyli 0,44 % ogólnego zużycia rocznego.	2318 m³
Najmniejsze zużycie gazu było dnia 16. VIII. i wynosi czyli 0,018 % ogólnego zużycia rocznego	939 „
Przeciętne zużycie gazu dziennie	1.418,6 m³

Wyniki ruchu w piecowni:

W czasie od 1. 1. do 31. III. w ruchu był piec 9 i retortowy, razem 2 piece
„ „ 1. IV. „ 20. IX. „ „ „ 9 retort. razem 1 piec
„ „ 20. IX. „ końca roku uruchomiono nowy piec 8 retort.

W okresie ruchu piecowni wynosiła ilość ładunków retortowych 11.247 czyli średnio na 1 ładunek retortowy wypada 158,52 kg. węgla, oraz 46,06 m³ uzyskanego gazu.

W okresie tym było 3883 dni retortowych.

na 1 retortę i dobę wypada 133,43 m³ gazu.

W roku sprawozdawczym pobudowano w miejsce zupełnie zużytego pieca 8 retortowego, jeden nowy piec, również 8 retortowy, który pobudowała Fma M. Kłobukowski Warszawa. Potrzebne prace murarskie wykonała gazownia w własnem zakresie. Ogólne koszta budowy wynoszą 8.165,06 zł., które pokryte zostały z zaciągniętej pożyczki od Banku Gospodarstwa Krajowego. Pożyczka została spłacona.

Nowy piec uruchomiono w dniu 20 września 1925.

Wyniki ruchu z nowym piecem 8 retortowych: (retorty poziome)

W nowym piecu przedestylowano	4.671.158 kg. węgla
i uzyskano gazu	156.031 m³

W okresie ruchu nowego pieca wynosiła ilość ładunków retortowych 3.849 czyli średnio na 1 ładunek retortowy wypada 121,37 kg. węgla oraz 42,60 m³ uzyskanego gazu.

Przeciętnie uzyskano z 100 kg. węgla 33,4 m³ gazu.

Przez czas od 20. września do 31 grudnia było dni retortowych 816. Na 1 retortę i dobę wypada 191,21 m³ gazu.

W roku 1925 rurociąg miejski składał się z

	200	mtr. b.	200	m/m	rury
	150	„ „	175	„	„
	187	„ „	150	„	„
	590	„ „	100	„	„
	1111	„ „	80	„	„
	1240	„ „	65	„	„
	8622	„ „	50	„	„
	2007	„ „	45	„	„
Razem	14.107	mtr. b.			

Garnków wodnych wbudowanych w rurociągu miejskim jest:

	1	szt.	200	m/m
	1	„	125	„
	1	„	100	„
	4	„	80	„
	2	„	60	„
	9	„	50	„
razem	18	szt.		

Liczba lamp gazowych na ulicach miasta wynosi

W dniu 1. 1. 1926 stało u konsumentów 1065 gazomierzy o łącznej ilości 4634 płomieni normalnych.

W dzierżawie u konsumentów prywatnych są następ. kuchenki i lampy

1	szt.	3 płom.
47	„	2 „
11	„	1 „
18	„	lamp gazowych norm.

Administracja:

W czasie od 1 stycznia do 31 marca posada kierownika gazowni była wolna (od 1 kwietnia 1925 objął wakujące stanowisko Jan Szupryczyński, były kierownik ruchu gazowni w Bydgoszczy.

Z dniem 1 maja odłączono biuro gazowni od Urzędu Budowlanego a kierownictwo tegoż powierzono kierownikowi gazowni.

W okresie od 1 maja do 31 grudnia załatwiono spraw biurowych 1236.

VII. Administracja wodociągów.

Sprawozdanie za rok 1925.

a) zużycie wody w roku 1925 wynosiło	257.576 m³
b) konsumenci zużyli	195.135 „
c) zużycie przez adm. miejską, straż poż. itd.	62.441 „
d) przeciętne zużycie dzienne wynosiło	705 „
e) najwyższa produkcja wody była w dniu 25. 5. i 17. 6. 25. mianowicie wynosiła dziennie	1.157 „

Motory w zakładach pracowały przeciętnie dziennie 20,3 godzin

Gazu zużyto na godzinę 9,30 m³.

Na terenie miasta znajdują się 10 hydrantów podziemnych, 25 hydrantów nadziemnych oraz 90 zasuwek wodnych.

Połączeń domowych z wodomierzami było 564

Reparacje urządzeń wodociągowych „ 274

Studnie filtrowe zostały w roku sprawozdawczym gruntownie przeczyszczone.

Cena wody wynosiła od 1. 1. do 30 VI. = 18 gr. za 1 m³
„ 1. VII. „ 31. XII. = 25 gr. za 1 „

Kierownikiem wodociągów był p. Jan Grus.

Zatrudnionych było 3 maszynistów i to
Gustaw Fauth
Franciszek Szymański
Kazimierz Topczewski, dalej
Instalator Bolesław Zastępowski i
pomocnik Feliks Ordański.

Kierownik wodociągów prowadzi zarazem nadzór nad kanalizacją miejską.

VIII. Administracja Rzeźni.

Zestawienie bitych zwierząt w rzeźni miejskiej w roku 1925.

Miesiąc	Zostało bitych			Ważono			Dot rewizji na trychiny świń	Za używanie chłodni wpłacono zł.
	Rosłego bydła	Młodego bydła	świń	Rosłego bydła	Młodego bydła	świń		
styczeń	115	270	583	3	1	5	583	
luty	107	203	608	2	—	8	608	
marzec	103	239	838	4	—	57	838	
kwiecień	128	384	511	3	-	43	511	
maj	105	296	399	2	—	38	399	347,— zł.
czerwiec	130	203	411	4	—	61	411	347,— zł.
lipiec	138	280	477	1	—	7	477	347,— zł.
sierpień	115	155	395	2	—	4	395	347,— zł.
wrzesień	152	177	524	1	1	3	524	347,— zł.
październik	155	190	449	—	—	11	449	173,50 zł.
listopad	128	154	212	1	—	9	212	
grudzień	134	192	558	1	—	10	558	

Tanie jadki.

a) Przez spalenie wycofano za zużycia 1 krowę
c) do sprzedaży po przegotowaniu oddano 3 krowy i 10 świń
c) w surowym stanie oddano do sprzedaży 6 krów, 2 cielęta, 1 świnie 1 owcę.

Sprawozdanie z działalności Elektr. Miejskiej za rok 1925.

Budowa sieci miejskiej, którą rozpoczęto w lipca 1924 r. skończono kompl. w dniu 1 maja 1925. Energję elektryczną doprowadza się miastu przez Związek Elektryfikacyjny Chełmno—Świecie—Toruń jako prąd trójfasonowy silnie napięty o zatężeniu 15 000 Volt. Energję elektr. przetwarza się na prąd niskiego napięcia w własnej stacji transformatorowej, znajdującej się przy murze miejskim w stronie wschodnio — południowej na ul. 3. Maja, a mianowicie na 380 Volt dla siły, a na 220 Volt dla światła.

W stacji znajdują się 1 transformator dla mocy maksym. 100 K. V. A.

Od stacji transformatorowej prowadzi się energję w czterech przewodach zasilających do poszczególnych dzielnic miasta, a mianowicie:

I. prądokrąg ul. Toruńskie Przedmieście
II. „ Sródmieście
III. „ Rybaki
IV. „ ul. Dworcowa.

Dla oświetlenia wieczornego ulic leżą na masztach dwa gołe przewody miedziane. Włącznie oświetlenie ulic następuje w ratuszu, do którego prowadzi z masztu stojącego naprzeciw budynku Rynek 6 pod ziemią kabel ołowiany, opancerzony taśmą żelazną.

W roku sprawozdawczym dostarczył Związek Elektryfikacyjny miastu 117 787 kwg. prądu.
Z tego oddano:

odbiorcom prywatnym dla światła	64 718	kwg.
„ „ „ siły	10 907	„
na oświetlenie ulic	23 710	„
dla zabudowań publicznych	16 976	„
Razem	116 311	kwg.

Strata w sieci miejskiej wynosiła zatem 12,4 %

W dniu 31. XII 1925 znajdowały się u odbiorców prądu następ. liczniki:

200 sztk.	3	Amp.	17 sztk.	3X10	Amp.
97 „	5	„	2 „	3X30	„
1 „	10	„	1 „	3X50	„
1 „	15	„	1 „	3X75	„
13 „	3X5	„	1 „	3X100	„

Dzierżawa liczników przyniosła 841,45 zł.

(—) Zawacki
burmistrz.

(—) Słodowy
kamelarz.